

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Хмарський В. М.)

20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти I освітній рівень

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
(назва інституту, факультету)

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Міжнародні економічні відносини».

Розробники: Бичкова Н.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ФМВПС ОНУ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Протокол № 1 від “31” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри СГ і МЕВ

(підпис)

(Якубовський С.О.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) Факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від “09” вересня 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

(Хорошилов О.Ю.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис) (_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис) (_____)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 2 змістових модулів – 2 ІНДЗ* – Аналіз впливу ТНК (за вибором) на економіку України (вид завдання)	Галузь знань 29 – Міжнародні відносини (шифр і назва)	нормативна	
	Спеціальність 292 – Міжнародні економічні відносини (код і назва)	<i>Рік підготовки:</i>	
	Спеціалізації: - _____ (назва)	1-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
	Рівень вищої освіти: перший	2-й	4-й
		<i>Лекції</i>	
		14 год.	6 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	2 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	
		у т.ч. ІНДЗ*: - 20 год.	
	Форма підсумкового контролю: екзамен		

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - формування у майбутніх фахівців системи спеціальних знань з проблем розвитку та сучасного стану міжнародних економічних відносин на основі вивчення закономірностей взаємодії національних економік та міжнародних економічних організацій у сферах міжнародного обміну товарами, руху факторів виробництва та формування міжнародної економічної політики держав в сучасних умовах глобалізації.

Завдання - формування у майбутніх фахівців системи знань про основні форми МЄВ (міжнародну торгівлю, міжнародний рух капіталів, валютно-фінансові та кредитні відносини, науково-технологічний обмін, міжнародні інвестиції тощо), сучасні форми активізації МЄВ (вільні економічні зони, транснаціональні корпорації); визначення місця і ролі України в міжнародних економічних відносинах, перспективи участі країни в світогосподарських зв'язках.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

б) спеціальних (фахових):

СК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин, вміти здійснювати управління фінансовими та інвестиційними потоками підприємств в сфері міжнародного бізнесу

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків

СК15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

СК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Очікувані результати навчання.

1. РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.
2. РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

3. **РН7.** Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
4. **РН9.** Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій..
5. **РН12.** Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.
6. **РН16.** Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

3.Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи міжнародних економічних відносин

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «МЕВ»

Мета і завдання курсу. Місце курсу в системі економічних наук і навчальних дисциплін. Структура і логіка викладання. Мета, завдання та підходи до вивчення курсу, його інформаційно-методичне забезпечення. МЕВ як економічна категорія. Сутність міжнародних економічних відносин, їх значення, об'єктивна основа і передумови розвитку. Рівні розвитку МЕВ: функціональні, економічні, територіальні, за суб'єктами діяльності. Методи пізнання міжнародних економічних явищ і процесів.

Тема 2. МЕВ у системі світового господарства.

Світове господарство як об'єкт МЕВ, його суттєва характеристика і взаємозв'язок з міжнародними економічними відносинами. Світове господарство: елементи і суб'єкти, формування, фактори розвитку. Світовий ринок. Міжнародна господарча взаємодія. МЕВ як елемент структури світового господарства. Особливості дії економічних законів і закономірностей на міжнародному рівні. Поняття та система принципів розвитку МЕВ, основні (загальні) і спеціальні принципи. Об'єкти МЕВ. Суб'єкти МЕВ. Форми МЕВ, їх взаємозв'язок. Рівні функціонування МЕВ (міжнародні економічні контакти, взаємодія, співробітництво, інтеграція). Інфраструктура розвитку МЕВ.

Тема 3. Міжнародна торгівля в системі МЕВ.

Сутність та значення міжнародної торгівлі. Міжнародні торговельні зв'язки: еволюція від стародавнього світу до індустріальної епохи. Основні теорії розвитку міжнародної торгівлі. Світові ринки товарів та послуг. Теорія М. Портера щодо конкурентних переваг національних економік. Міжнародні регулятори торговельних відносин. Міжнародна торговельна політика та її вплив на діяльності компаній.

Тема 4. Глобальні проблеми сучасних міжнародних економічних відносин.

Виникнення глобальних проблем людства і глобалізація. Сутність та природа глобальних проблем. Класифікаційні ознаки глобальних проблем. Найважливіші глобальні проблеми сучасності (проблема війни і миру, подолання відсталості країн, що розвиваються, глобальна проблема народонаселення, продовольча проблема, економічні та екологічні наслідки проблеми роззброєння, екологічна проблема. Міжнародне співробітництво у сфері вирішення проблем Світового океану. Причини виникнення проблеми. Міжнародні програми щодо запобігання поширенню проблеми. Інші глобальні проблеми у міжнародних економічних відносинах.

Змістовий модуль 2. Форми реалізації МЄВ.

Тема 5. Глобалізація компаній та ринків.

Глобальна економіка та глобалізація. Характеристики сучасного процесу глобалізації. Етапи глобалізації. CAGE (cultural, administrative, geographical, economic) аналіз. Стадії глобалізації компаній. Особливості процесу глобалізації ринків. Ключові драйвери глобалізації ринків. Вплив глобалізації на структуру ринків. Стратегії створення глобальної цінності компаній. AAA (adaptation, aggregation, arbitrage) аналіз щодо вибору глобальної стратегії розвитку компанії. Помилки вибору стратегії. Компоненти глобальної бізнес моделі компанії.

Тема 6. Роль ТНК в системі МЄВ.

Передумови поширення міжнародних корпорацій як форми господарювання. Етапи розвитку ТНК. Глобальні ТНК: загальна характеристика. Активізація транснаціональної діяльності компаній. Ознаки і суть ТНК. Причини виникнення і розвитку ТНК. Переваги та недоліки здійснення господарської діяльності ТНК. Типи і структура корпорацій в економічній діяльності міжнародного рівня. Теоретичні аспекти фінансової діяльності ТНК. Вплив діяльності ТНК на розвиток приймаючих країн.

Тема 7. Україна як суб'єкт міжнародних економічних відносин.

Формування інтеграційної стратегії України. Фактори участі країни в міжнародному поділі праці та передумови її інтеграції (політико-правові, економічні, соціально-культурні, інфраструктурні) до світо господарського простору. Формування факторів інтеграції (внутрішньо економічні та зовнішньоекономічні). Вибір економічної інтеграції. Становлення інтеграційних пріоритетів національної економіки України. Інвестиційна діяльність України. Участь України в міжнародних організаціях. Сучасні проблеми інтегрування України в систему світогосподарських відносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Усього	Денна форма				Заочна форма				
		у тому числі				у тому числі				
1	2	л	п/с	лаб	ср	7	л	п/с	лаб	ср
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи МЕВ										
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «МЕВ»	8	2	2		4	2	2			
Тема 2. МЕВ у системі світового господарства	8	2	2		4					
Тема 3. Міжнародна торгівля в системі МЕВ	12	2	2		8					
Тема 4. Глобальні проблеми сучасних МЕВ	8	2	2		4	2	2			
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8		20	4	4			
Змістовий модуль 2. Форми реалізації МЕВ										
Тема 5. Глобалізація компаній та ринків	8	2	2		4					
Тема 6. Роль ТНК в системі МЕВ	14	2	4		8	2	2			
Тема 7. Україна як суб'єкт МЕВ	12	2	2		8	2		2		
Разом за змістовим модулем 2	34	6	8		20	4				
ІНДЗ*	20				20					
Усього годин	90	14	16		60	8	6	2		

* – за наявності

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «МЕВ»	2
2	Тема 2. МЕВ у системі світового господарства	2
3	Тема 3. Міжнародна торгівля в системі МЕВ	2
4	Тема 4. Глобальні проблеми сучасних МЕВ	2
5	Тема 5. Глобалізація компаній та ринків	2
6	Тема 6. Роль ТНК в системі МЕВ	4
7	Тема 7. Україна як суб'єкт МЕВ	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1	Вивчення джерел інформації щодо розвитку світової економіки [1]	4
2	Сучасні фактори розвитку світового господарства і МЄВ [1]	4
3	Глобалізація світового господарства на сучасному етапі [2]	8
4	Вплив вільної торгівлі на світовий економічний розвиток [2]	4
5	Оцінка інвестиційної привабливості України [1]	4
6	Аналіз наслідків функціонування світових ТНК в Україні [2]	8
7	Конкурентні переваги України на міжнародному ринку [2]	8
8	Виконання ІНДЗ [3]	20
	Разом	60

[1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;

[2] – підготовка доповіді, написання есе;

[3] – аналіз джерел, збір інформації та виконання ІНДЗ.

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

На основі необхідних вихідних даних, студенти самостійно (або в команді з 2-3 осіб) проводять аналіз ключових показників ефективності та оцінку впливу діяльності провідної транснаціональної компанії на соціально-економічний розвиток України. Об'єктом дослідження є країна, обрана на власний розсуд, предметом – провідна ТНК цієї країни, що здійснює свою діяльність на території України. Ключовими елементами плану завдання є оцінка макроекономічних економічних показників розвитку країни, характеристика структури та динаміки зовнішньоекономічних зв'язків країни взагалі і, зокрема, з Україною, аналіз фінансових показників діяльності провідної ТНК країни, роль та вплив ТНК країни на економіку України.

Виконане завдання оформляється за технічними вимогами курсової роботи, обсяг завдання – від 10 до 15 сторінок. Оцінка за завдання виставляється під час його захисту студентом, який проводиться на останньому практичному занятті або в часи консультацій викладача на кафедрі у разі порушень строків виконання. Максимальна кількість балів за завдання – до 30 балів у складі загальної підсумкової оцінки за семестр.

8. Методи навчання

Лекції, виконання вправ, написання есе, обговорення проблемних питань, опрацювання актуальних новин зарубіжних та національних інформаційних агенств, виконання самостійних завдань, конспектування, складання і захист індивідуального виконаного завдання.

9. Методи контролю

Поточне оцінювання усних відповідей та письмових завдань, завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, оцінювання індивідуального завдання, підсумковий письмовий тест.

10. Питання для підсумкового контролю

1. Закономірності розвитку міжнародних економічних відносин.
2. Етапи розвитку світового господарства.
3. Чинники, що сприяли появі міжнародної економічної співпраці.
4. Чинники, що сприяли формуванню сучасного світового господарства.
5. Суб'єкти та об'єкти МЄВ, особливі характеристики.
6. Відмінності та взаємозв'язок між поняттями «світове господарство», «міжнародні економічні відносини», «світова економіка».

7. Предмет та об'єкт міжнародних економічних відносин.
8. Світове господарство: сутність, ознаки.
9. Форми міжнародних економічних відносин.
10. Рівні розвитку міжнародних економічних відносин.
11. Умови та фактори розвитку сучасних міжнародних економічних відносин.
12. Передумови та наслідки глобалізації як найвищого ступеню інтернаціоналізації.
13. Сучасні принципи розвитку міжнародних економічних відносин.
14. Сутність та значення міжнародної торгівлі.
15. Міжнародні торговельні зв'язки: еволюція від стародавнього світу до індустріальної епохи.
16. Основні теорії розвитку міжнародної торгівлі.
17. Міжнародні регулятори торговельних відносин.
18. Міжнародна торговельна політика та її вплив на діяльності компаній.
19. Сучасні глобальні міжнародні проблеми.
20. CAGE (cultural, administrative, geographical, economic) аналіз.
21. Стадії глобалізації компаній. Особливості процесу глобалізації ринків.
22. Теорія М. Портера щодо конкурентних переваг національних економік.
23. Ключові драйвери глобалізації ринків. Вплив глобалізації на структуру ринків.
24. Стратегії створення глобальної цінності компаній.
25. AAA (adaptation, aggregation, arbitrage) аналіз.
26. Помилки вибору стратегії.
27. Компоненти глобальної бізнес моделі компанії.
28. Роль транснаціональних корпорацій у світовій фінансовій системі.
29. Фінанси ТНК: сутність, організація та функції.
30. Джерела фінансування діяльності ТНК.
31. Діяльність ТНК в екологічному контексті: проблеми і шляхи їх розв'язання.
32. Оцінка фінансового стану ТНК.
33. Управління міжнародними фінансовими потоками в ТНК.
34. Зарубіжні філіали ТНК: джерела, форми та параметри їхнього фінансування.
35. Фінансові зв'язки системи ТНК. Взаємовідносини філіалів ТНК з головною фірмою.
36. Глобальні міжнародні проблеми та їх вплив на Україну.
37. Глобалізація та Україна: позитивні та негативні наслідки.
38. Роль ТНК в економіці України.
39. Роль та місце України у світовому господарстві.
40. Чинники та місце України у світових рейтингах *Doing Business*, *Happiness index* та ін.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль				Модульний контроль			ІНДЗ	Сума балів	
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль №2		Підсумковий модуль					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
5		10		10		5	40	30	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	
75-84	C	
70-74	D	
60-69	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення.
2. Рекомендована література.
3. Електронні інформаційні ресурси.
4. Ілюстративні матеріали.

13. Рекомендована література

Основна

1. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / Колектив авторів; за редакцією С.О. Якубовського, Ю.О. Ніколаєва. – Одеса: «Одеський національний університет імені І.І. Мечникова», 2015. – 305 с.
2. Міжнародні економічні відносини: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка» / В.В. Дергачова, О. М. Згуровський, І.М. Манаєнко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 80 с. – URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/23063> (дата звернення: 02.02.2020)
3. Козак Ю.Г. Міжнародні економічні відносини. Навч. посібник. – Одеса-«ТОВ.ПЛУТОН», 2016. – 352 с.
4. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.
5. De Kluyver, C. (n.d.). Fundamentals of Global Strategy. - Saylor Foundation. 2017 .

Додаткова

6. Economics for investment decision makers: micro, macro, and international economics / Christopher D. Piro and Jerald E. Pinto, editors. (CFA institute investment series). - John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey. USA. – 2013. – 807 p.
7. Киреев А. П. Международная экономика. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. Учебное пособие. / А. П. Киреев. – в 2-х частях. – Ч.1. – М.: Международные отношения, 2010. – 416 с.
8. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 612 с.
9. Транснаціональні корпорації/ І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка– Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175с.

14. Електронні інформаційні ресурси

1. Бази статистичної інформації даних та публікацій ООН - www.un.org/ru/databases/ -
2. Всесвітній банк – www.worldbank.org
3. Всесвітня торгівельна організація – www.wto.org
4. Державний комітет статистики України – www.ukrstat.gov.ua
5. Європейська асоціація вільної торгівлі - <http://www.efta.int/>
6. Організація економічної співпраці та розвитку – www.oecd.org
7. Організація об'єднаних націй – www.un.org
8. CFA Institute Publications <https://www.cfainstitute.org/>
9. Статистичні дані Міжнародного Валютного Фонду. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/index.htm>
10. Офіційний сайт міжнародного інвестиційно-аналітичного агентства Bloomberg [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bloomberg.com>
11. Офіційний сайт національного аналітичного агентства VoxUkraine [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/>